

Codice del candidato:

Državni izpitni center

M 2 0 1 2 0 2 1 1

SESSIONE PRIMAVERILE

SLOVENO COME LINGUA SECONDA

Prova d'esame 1

- A) Comprensione del testo
- B) Conoscenza e uso della lingua

Lunedì, 15 giugno 2020 / 60 minuti (20 + 40)

*Al candidato è consentito l'uso della penna stilografica o della penna a sfera.
Il candidato riceve una scheda di valutazione e un allegato staccabile contenente il testo oggetto della prova.*

MATURITÀ GENERALE

INDICAZIONI PER IL CANDIDATO

Leggete con attenzione le seguenti indicazioni.

Non aprite la prova d'esame e non iniziate a svolgerla prima del via dell'insegnante preposto.

Incollate o scrivete il vostro numero di codice negli spazi appositi su questa pagina in alto a destra e sulla scheda di valutazione.

La prova d'esame si compone di due parti, denominate A e B. Il tempo a disposizione per l'esecuzione dell'intera prova è di 60 minuti: vi consigliamo di dedicare 20 minuti alla risoluzione della parte A, e 40 minuti a quella della parte B.

La prova d'esame contiene 7 quesiti per la parte A e 12 quesiti per la parte B. Potete conseguire fino a un massimo di 20 punti nella parte A e 50 punti nella parte B, per un totale di 70 punti. Il punteggio conseguibile in ciascun quesito viene di volta in volta espressamente indicato.

Scrivete le vostre risposte negli spazi appositamente previsti **all'interno della prova** utilizzando la penna stilografica o la penna a sfera. Scrivete in corsivo, in modo leggibile e corretto ortograficamente: in caso di errore, tracciate un segno sulla risposta scorretta e scrivete accanto ad essa quella corretta. Alle risposte e alle correzioni scritte in modo illeggibile verranno assegnati 0 punti.

Abbiate fiducia in voi stessi e nelle vostre capacità. Vi auguriamo buon lavoro.

La prova si compone di 12 pagine, di cui 1 bianca.

Priloga z izhodiščnim besedilom

Več nas je, bolj nespametni smo

Slabe, nerazumne odločitve so pogosto posledica črednega vedenja. Česa se lahko naučimo od čebel?

- Socialno učenje velja za vir kolektivne inteligence.
- Odločitve sprejemamo na podlagi lastnega znanja in zunanjih informacij.
- Slepno posnemanje je dobra podlaga za širjenje slabih idej.
- Ključno je pravo razmerje med posnemanjem in opiranjem na lastne izkušnje.

Kadar se moramo o nečem odločiti, se pri tem vsaj deloma oziramo na mnenje drugih, ne glede na to, ali izbiramo primerno restavracijo ali političnega kandidata. Vedeti hočemo, kaj drugi mislijo o naši dilemi, preden se dokončno odločimo.

Ljudje smo družabne živali; tako družabne, da redko razmišljamo neodvisno od drugih. Nagnjeni smo k temu, da posnemamo vedenje in sporazumevanje – temu pravimo tudi socialno učenje. Verjetno se boste odločili za nakup najmodernejših športnih copatov, ker so priljubljeni, čeprav se vam še sanja ne, ali so res dobri ali ne. Nato boste to morda povedali drugim ali celo ocenili copate na družabnih medijih. Tako lahko vplivate na druge, da se bodo odločili za »pametnejši« nakup, saj radi verjamemo, da je priljubljen izdelek tudi kakovosten. Socialno učenje nam tako pri takšnih odločitvah včasih koristi.

Skupno učenje

Dosežki sodobne znanosti in tehnologije, od pametnega telefona do Higgsovega bozona, niso samo posledica genialnih inovacij, ampak jih je omogočila tudi zmožnost ljudi, da se znajo učiti drug od drugega. Socialno učenje zato velja za vir kolektivne inteligence – pametnega odločanja znotraj skupin, ki so sestavljene iz posameznikov in se odločajo vedno pametneje zaradi sposobnosti enega od posameznikov. To nam lahko med drugim koristi pri upravljanju, razvoju izdelkov in napovedovanju volilnih rezultatov.

Toda pojavi se lahko tudi nasprotje takšnega stanja – nekakšna kolektivna norost. Včasih se zaradi posnemanja kot požar razširi neučinkovito ali škodljivo znanje, temu pravimo neustrezno prilagojeno čredno vedenje, ki lahko povzroči, denimo, nestabilnost na borznih trgih. Zakaj je za skupine ljudi včasih značilna kolektivna modrost, včasih pa norost? Ali lahko zmanjšamo tveganje za pojav neustrezno prilagojenega črednega vedenja in hkrati povečamo možnosti za pojav kolektivne modrosti?

Družbene vede že dolgo poskušajo priti do dna takšnim očitnim nasprotjem. Uganko bi morda lahko rešili, če bi razumeli razlike med tem, kako ljudje uporabljajo informacije, ki jih sprejemajo od drugih, in tem, kako sprejemajo informacije, ki jih pridobijo iz lastnih napak, storjenih med reševanjem težav. Če kratko malo posnemajo druge, ne da bi pri tem upoštevali lastne izkušnje, se lahko hitro razširi kakršnakoli ideja, tudi slaba. Kako torej socialno učenje lahko izboljša naše odločanje? Najpomembnejše je pravo razmerje med posnemanjem drugih in zanašanjem na svoje osebne izkušnje.

Učimo se od čebel

Ljudje nismo edine živali s kolektivno inteligenco. Tudi čebele se pri iskanju hrane in novih gnezd med sabo posvetujejo, še več, pri tem se znajo izogniti neustrezno prilagojenemu črednemu vedenju. Sporazumevanje in socialno učenje čebelam omogočata, da posnemajo druga drugo, a kako jim uspe preprečiti širitev slabih informacij?

OBRNITE LIST.

Foto: Leon Vidic

Če spodbujamo neodvisno razmišljanje posameznikov, zmanjšamo tveganje za pojav kolektivne norosti.

Kako bi lahko kolektivna inteligenca spremenila svet:

V prvi polovici 20. stoletja je avstrijski biolog Karl von Frisch, ki je proučeval vedenje živali, odkril, da se čebele delavke sporazumevajo z nekakšnim »zibajočim plesom«. Takšni plesi so pravzaprav čebelja različica ocenjevalnih sistemov za spletno nakupovanje, le da namesto zvezdic ali dobrih ocen ocenjevanje temelji na trajanju plesa. Kadar čebela odkrije dober vir hrane, pleše dolgo časa, kadar je pašnik reven, je ples kratek ali ga sploh ni. Čim daljši je ples, tem več čebel je pripravljenih prisluhniti nasvetu in se odpraviti k priporočenemu viru hrane.

Raziskovalci so dokazali, da se čebelje družine preusmerijo k bogatejšim virom hrane, tudi če jih večina že nabira hrano nekje drugje, in tako preprečijo neustrezno prilagojeno čredno vedenje.

Ključna je kolektivna prilagodljivost.

Manj prilagodljivi ljudje

Zakaj smo človeške množice navidezno manj racionalne pri odločitvah od čebeljih družin, kljub temu da imamo podoben sistem medsebojnega sporočanja socialnih informacij. Pri iskanju odgovora smo razvili matematični model, ki ga je navdihnilo kolektivno vedenje čebel med nabiranjem.

Med raziskavo smo analizirali dva ključna dejavnika: konformizem oziroma pripravljenost posameznika, da ravna skladno z večinskim mnenjem, in težnjo po posnemanju oziroma pripravljenost posameznika, da namenoma prezre svoje lastno znanje in se zanaša samo na vedenje drugih.

Rezultati psihološkega eksperimenta z igralnimi avtomati so pokazali, da je naloga spodbudila bolj konformistično vedenje, če je bila skupina večja, prav tako je bilo več posnemanja. To pomeni, da je v nasprotju s čebelami kolektivno odločanje ljudi, ki se zberejo v velikih skupinah in morajo opraviti zahtevne naloge, neprilagodljivo. Poleg tega je za ljudi v takšnih skupinah značilno izrazito neustrezno prilagojeno čredno vedenje. Avtomat, pri katerem se je zbralo največ ljudi, ko ti še niso vedeli, katera je zmagovalna naprava, je med trajanjem igre postajal čedalje bolj priljubljen, ker so udeleženci posnemali odločitev večine, čeprav se je kasneje izkazalo, da to ni bil najbolj radodaren avtomat.

Z raziskavo smo prišli do ugotovitve, da so ljudje v skupini lahko prilagodljivi kakor čebele, če se ne vedejo konformistično ali se ne odločijo posnemati drugih. Igralci so izbrali novo in boljše možnost, če je bila skupina majhna ali je bilo treba opraviti manj zahtevno nalogo. Zaradi manj konformističnega vedenja so bili nekateri pripravljeni raziskati manj priljubljene možnosti in sčasoma jim je uspelo najti najboljšo možnost namesto najbolj priljubljene.

Slepe množice

Na podlagi rezultatov ugotavljamo, da bi se morali bolj zavedati tega, da lahko med nami prevlada neustrezno prilagojeno čredno vedenje, kadar se znajdemo v veliki skupini in se moramo spoprijeti s težavno nalogo. Morali bi upoštevati ne samo najbolj priljubljene možnosti, ampak tudi mnenje manjšine. Če ima množica pri svojem razmišljanju pred očmi to ugotovitev, se lahko izogne neustrezno prilagojenemu črednemu vedenju. Raziskava nam pomaga razumeti, kako lahko uporabimo kolektivno inteligenco v resničnem svetu, med drugim pri spletnem nakupovanju in napovedovanju dogajanja na finančnih trgih.

Če spodbujamo neodvisno razmišljanje posameznikov, zmanjšamo tveganje za pojav kolektivne norosti. Z delitvijo skupin na podskupine ali razčlenjevanjem nalog na manjše, lažje korake spodbujamo prilagodljivo, toda pametno človeško »rojilno« inteligenco. Od skromne čebele se je mogoče marsičesa naučiti.

Vataru Tojokava je znanstveni sodelavec na oddelku za biologijo Univerze v St. Andrews v Veliki Britaniji. Članek je preveden s spletne strani theconversation.com.

(Prirejeno po: Vataru Tojokava: Več nas je, bolj nespametni smo. Delo, 28. 3. 2019.)

(Vir: <https://www.delo.si/novice/znanoteh/vec-nas-je-bolj-nespametni-smo-162483.html>. Pridobljeno: 16. 4. 2019.)

A) BRALNO RAZUMEVANJE

Natančno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. S svojimi besedami v povedi razložite, kaj je kolektivna modrost in kaj je kolektivna norost.

(3 točke)

2. V povedi razložite, kako nam lahko skupno učenje koristi pri načrtovanju in razvoju novih izdelkov.

(3 točke)

3. Kako po vašem mnenju splet pomaga ustvarjati neustrezno prilagojeno čredno vedenje? Odgovor utemeljite z lastnim primerom.

(4 točke)

4. Presodite, kdaj je medvrstniško učenje pri pouku koristno. Pomagajte si z delom besedila, ki ima mednaslov *Skupno učenje*. Odgovor napišite v povedi.

(3 točke)

5. Kakšno je kolektivno odločanje ljudi v primerjavi s čebeljim kolektivnim odločanjem? Odgovor napišite v povedih.

(3 točke)

6. Kako čebele dosežejo kolektivno prilagodljivost?

(1 točka)

7. V povedi/povedih povzemite sporočilo besedila in se do njega opredelite.

(3 točke)

B) POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

1. Osnovne stavke smiselno dopolnite z drugim stavkom, in sicer tako, da bodo vse povedi skladne z izhodiščnim besedilom.

Ljudje posnemamo druge, če _____.

Ljudje posnemamo druge, ne da _____.

Ljudje posnemamo druge, a _____.

(3 točke)

2. Preberite izpisano poved in jo preoblikujte tako, da podčrtani del pretvorite v stavčni člen.

Če spodbujamo neodvisno razmišljanje posameznikov, zmanjšamo tveganje za pojav kolektivne norosti.

_____

_____

(3 točke)

3. Besedno zvezo *čredno vedenje* uporabite v treh različnih povedih tako, da bo imela različne stavčnočlenske vloge in bo vsebinsko skladna z besedilom:

prislovno določilo vzroka _____

_____

osebek _____

_____

predmet v dajalniku _____

_____

(3 točke)

OBRNITE LIST.

4. Preberite poved in rešite nalogi.

Verjetno se boste odločili za nakup najmodernejših športnih copatov, ker so priljubljeni, čeprav se vam še sanja ne, ali so res dobri ali ne.

- 4.1. Ugotovite, ali je v zgornji povedi pravilna raba vejic. Obkrožite DA ali NE.

DA   NE

(1)

- 4.2. Svoj odgovor utemeljite tako, da grafično prikažete stavčno zgradbo (S-strukturo) povedi.

(2)
(3 točke)

5. Preberite naslednje trditve in jih smiselno preoblikujte v enostavčne nasvete (zapovedi oz. prepovedi).

Odločitve sprejemamo na podlagi lastnega znanja in zunanjih informacij.

Slepo posnemanje je dobra podlaga za širjenje slabih idej.

Ključno je pravo razmerje med posnemanjem in opiranjem na lastne izkušnje.

(6 točk)

6. Preberite povedi in v njih podčrtajte slogovno zaznamovane besede ali besedne zveze ter jih nadomestite z nezaznamovanimi.

Včasih se zaradi posnemanja kot požar razširi neučinkovito ali škodljivo znanje.

_____

Družbene vede že dolgo poskušajo priti do dna takšnim očitnim nasprotjem.

_____

Če ima množica pri svojem razmišljanju pred očmi to ugotovitev, se lahko izogne neustrezno prilagojenemu črednemu vedenju.

_____

(6 točk)

7. V besedilu je uporabljenih nekaj prevzetih besed. Naslednjim prevzetim besedam v levem stolpcu pripišite številko ustrezne slovenske sopomenke iz drugega stolpca.

_____ inovacija	1. družben
_____ ignorirati	2. preudaren, razumen
_____ racionalen	3. spregledati
_____ konformističen	4. družaben
_____ socialen	5. razumljiv
	6. prilagodljiv
	7. novost
	8. novica

(3 točke)

8. Iz povedi *Kadar čebela odkrije dober vir hrane, pleše dolgo časa* izpišite glagola in jima pripišite vidski par.

8.1. Izpis glagolov:

Vidski par:

_____

_____

_____

_____

(2)

- 8.2. Tvorite novi samostojni povedi, v katerih boste pravilno uporabili vidski par vsakega glagola.

_____

_____

(2)

(4 točke)

9. Preberite besedilo in smiselno vstavite glagole v ustreznih oblikah. Dva sta odveč.

zaupati, izjaloviti se, oditi, znati, razširiti, vedeti, oklevati, obiti

Nikoli se ni _____ prav odločiti, čeprav je _____ iz izkušenj, da mora _____ svoji intuiciji. Kadar je pred odločitvijo dolgo _____, ga je vedno znova _____ strah, da se bo vse _____.

(6 točk)

10. Preberite slovarska sestavka ter dopolnite besedilo.

čréden -dna -o prid. (ê)

nanašajoč se na čredo: čredna žival / čredni človek; čredna miselnost

čréda -e ž (é)

1. večja skupina živali iste vrste: gnati čredo na pašo; pasti čredo; družiti se v črede; vaška, zadružna čreda; čreda krav, ovc; napadla jih je čreda volkov; hoditi kot čreda *neurejeno* / *ekspr. na semenj* so prignali cele črede; *pren. z učiteljico* je šla čreda deklic; čreda oblačkov

2. slabš. neosveščena človeška množica: menil je, da je poklican voditi čredo / *uspavati človeško čredo z obljubami*

3. star. skupnost vernikov: krščanska, verna čreda

10.1. V besedilu je večkrat uporabljena beseda _____, ki izhaja iz samostalnika čreda. Besedo je avtor besedila uporabil v _____ pomenu, in sicer pomeni _____.

(3)

10.2. Beseda je v tem pomenu slovarskega sestavka slogovno _____, saj _____.

(2)
(5 točk)

11. V povedih uporabite besede v oklepajih v ustreznih predložnih oblikah za prostorska razmerja, in sicer *v, na, iz, s/z*.

_____ (časopisu) Delo objavljajo zanimive članke o novih znanstvenih dognanjih. Mnogi so prevedeni _____ (tuje poljudnoznanstvene revije) ali _____ (spletne strani).

(2 točki)

M 2 0 1 2 0 2 1 1 1 1

12. Preberite naslednje javno obvestilo in ga pravopisno popravite. V njem je 10 napak.

**V Državnem zboru čebelarska razstava
v počastitev prvega svetovnega dne čebel**

Odprtje razstave bo v četrtek, 19. aprila 2018 ob 9. uri
v predverju velike dvorane Državnega zbora.

Državni zbor je na pobudo Ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejana Židana in predsednika čebelarske zveze slovenije Boštjana Noča prislunil želji, da pred prvo obeležitvijo Svetovnega Dneva čebel gosti čebelarsko razstavo. V podporo bogati ter neprecenljivi slovenski čebelarski tradiciji bomo v Državnem zboru prvi svetovni dan čebel obeležili v četrtek 19. aprila 2018 ob 9. uri v predverju velike dvorane Državnega zbora. Na dogodku, ki ga bo spremljal krajši kulturni program bo na voljo tudi pokušina Slovenskega medu.

(6 točk)

Pagina bianca